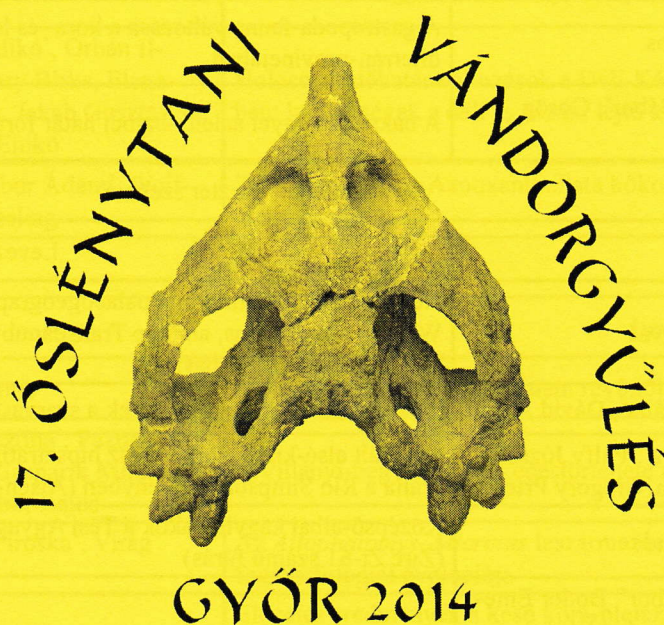

PROGRAM, ELŐADÁSKIVONATOK, KIRÁNDULÁSVEZETŐ

17. MAGYAR ŐSLÉNYTANI VÁNDORGYŰLÉS

2014. május 29-31.

Győr

17. MAGYAR ŐSLÉNYTANI VÁNDORGYŰLÉS

ELŐADÓÜLÉS – 1. NAP (MÁJUS 29., CSÜTÖRTÖK)

Délelőtt		Levezető elnök: Hably Lilla
10:30	Dulai Alfréd	Megnyitó, üdvözlés
10:35 – 10:55	Szeitz Péter	A Hosszúerdő-hegyi kőfejtő triász foraminifera faunája
10:55 – 11:15	Karádi Viktor	A Csövéri Mészke felső-triász conodontái (Csövár, Csv-1 sz. fúrás, Duna-balparti rögök)
11:15 – 11:35	Bodor Emese Réka*, Bókáné Barbacka Maria, Püspöki Zoltán, Forgács Zoltán	A Mecseki Kőszén Formáció öskörnyezet rekonstrukciója paleobotanikai és szedimentológiai adatok alapján
11:35 – 11:55	Vörös Attila	A Magyar Földtani és Geofizikai Intézetben őrzött törökországi (Yakacik, Ankara) alsó-jura brachiopoda gyűjtemény revíziója
11:55 – 12:15	Szabó János	A gastropoda-fauna változása a kora- és középső-jura során a Mediterrán-provinciában
12:15 – 12:35	Zsiborás Gábor*, Görög Ágnes	A bakonycernyei aaleni–bajoci határ foraminifera faunája
12:35	Ebédszünet, poszter szekció	
Délután 1.		Levezető elnök: Magyar Imre
13:20 – 13:50	Michal Kováč	Neogene geodynamics and palaeogeography of the Eastern Alps, Western Carpathians, and the Transdanubian Range junction area (Vienna and Danube basins)
13:50 – 14:10	Fodor Rozália*, Dávid Árpád	Paleoichnológiai megfigyelések a szarvaskői jurában
14:10 – 14:30	Kesjár Dóra*, Pálffy József, Főzy István, Gregory Price	Integrált alsó-kréta ammonitesz biosztratigráfia és izotóp-sztratigráfia a Rio Simpson szelvényben (Aisén-medence, Chile)
14:30 – 14:50	Cséfán Tünde	Középső-albai kagylósrakok a Tési Agyagmárga Formációból (Zirc Zt-61 számú fúrás)
14:50 – 15:10	Czirják Gábor*, Bodor Emese Réka, Kovács István, Vargáné Barna Zsuzsanna, Budai Ferenc, Ősi Attila	Az ajkai és az iharkúti kréta borostyánok kémiai összehasonlítása
15:10	Kávészünet	
Délután 2.		Levezető elnök: Galács András
15:40 – 16:00	Prondvai Edina	A rhabdodontid dinoszauruszok összehasonlító csontszövetteni vizsgálata
16:00 – 16:20	Ősi Attila*, Bodor Emese Réka, Makádi László, Rabi Márton	Gerinces maradványok a felső-kréta Ajkai Kőszén Formációból
16:20 – 16:40	Makádi László	Az iharkúti Squamata-k kutatásának legutóbbi eredményei
16:40 – 17:00	Dulai Alfréd*, Ercan Özcan, Less György	A Trák-medence (Törökország) eocén brachiopoda faunája
17:00 – 17:20	Less György*, Andrea Benedetti, Bruno Cahuzac, Johannes S. Pignatti	<i>Heterosteginák</i> feltételezett transzatlanti migrációja az eocén/oligocén határ környékén
17:20 – 17:40	Nyerges Anita	A Cserépváralfa-1 fúrás felső-eocén–alsó-oligocén nannoplankton flórájának kvantitatív elemzése és biosztratigráfiai feldolgozása
19:00	Bankett vacsora	

részletes leírását és fotó-dokumentációját adja a jelen dolgozat, a szükséges esetekben sorozatsiszo-lati rajzokkal kiegészítve. A 23 faj közül csupán 8 szerepelt VADÁSZ (1913a, b, 1918) publikációiban. A múzeumi alátét cédulák tanúsága szerint azonban VADÁSZ tovább dolgozott az anyagon: a cédulákon szereplő határozásai közül 12 egyezik a mostani revízióban szereplő fajnevekkel. A VADÁSZ (1913a, b) által leírt két új faj, a *Rhynchonellina anatolica* és a *Waldheimia anatolica* valós új fajnak bizonyult; korszerű nevük *Suessia ? anatolica* (VADÁSZ, 1913), illetve *Aulacothyris anatolica* (VADÁSZ, 1913).

Egy Yakacik melletti lelőhelyről AGER (1959) is leírt egy 11 fajból álló liász brachiopoda faunát; e fajok közül 7 a jelen revízió során is előkerült.

A brachiopoda fajok korábban publikált réteg-tani elterjedési adatait figyelembe véve a yakaciki brachiopoda fauna pliensbachi korúnak tekinthető.

A Yakacik környéki lelőhelyek zavart települé-sére, bonyolult tektonikájára VADÁSZ (1918) óta szá-mos szerző (AGER 1959, TÜRKÜNAL 1959, BREMER, 1965) utalt. BAILEY & MCCALLUM (1950, 1953) korábbi felfogása szerint ez a bonyolult tektoniká-jú terület a tág értelemben vett "Ankara Melanzs" zónához tartozott. Az újabb vizsgálatok ezt a szé-les zónát tovább tagolták, és a korszerű tektonikai szintézisek szerint (OKAY & TÜYSÜZ 1999, OKAY et al. 2006) Yakacik környékén a Karakaya akkréciós komplexum húzódik, ami a jura elején vált a Sakarya Zóna részévé. A Sakarya mikrokontinentst ekkor egy keskeny óceáni sáv választotta el az eu-rópai kontinensperemtől. Ez ad magyarázatot a yakaciki liász brachiopoda fauna látszólag kevert, de valójában inkább átmeneti paleobiogeográfiai jellegére is: a 4 endemikus és 4 kozmopolita faj mellett, 6 faj az ÉNy-európai, 9 faj pedig a Medi-terrán faunaprovinciával mutat erős kapcsolatot.

Köszönöm a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet múzeumá-nak azt, hogy a vizsgálati anyagot rendelkezésemre bocsátotta, a Magyar Természettudományi Múzeum Őslénytani- és Föld-tani Tárának pedig azt, hogy kutatási lehetőséget biztosított számomra.

A BAKONYCSERNYEI AALENI–BAJOCI HA-TÁR FORAMINIFERA FAUNÁJA

ZSIBORÁS GÁBOR*, GÖRÖG ÁGNES
ELTE TTK Őslénytani Tanszék, 1117 Budapest, Páz-mány Péter sétány 1/C; zsgabedavies@gmail.com;
gorog@ludens@elte.hu

A bakonycsernyei kondenzált rétegsor a Tethys medencéjére jellemző foraminifera faunát rejt, amelyhez hasonlót az aaleni–bajoci interval-

lumból eddig csak Szicíliából, BARBIERI 1964-es vizsgálataiból ismertünk. Vizsgálataink céljaul a feltárás aaleni–alsó-bajoci rétegsorában található foraminifera együttes taxonómiai feldolgozását és ökológiai értékelését tűztük ki. A vizsgált rétegsor az ammonitesz faunája alapján az összes aaleni zónát (Opalinum, Murchisonae, Bradfordensis és Concavum), valamint az alsó-bajoci Discites és Ovale zónákat tartalmazza (DUNAI Mihály és EVANICS Zoltán, valamint GALÁCH András szóbeli közlése).

A vizsgálatokhoz a 6,5 m vastag, vöröses-zöl-decsszürke bositrás és gumós mészkő-mészmarga padokból álló rétegsorból 26 minta került begyű-jtésre, melyekből közet-vékonycsiszolatok készültek, illetve az izolált példányok kinyerése tömény ecetsavas oldással történt. A rétegsor ősmaradvány tartalma mennyiségét és diverzitását figyelem-be véve viszonylag egyveretű: zömében *Bositra*-filamentumokból áll, mellettük foraminiferák, átkal-citosodott radioláriák, ostracodák és echinodermata vázelemek (Crinoidea, Echinozoa, Holothuroidea) fordulnak elő. Kisebb mennyiségben kerültek elő ammonitesz embrionális vázak, rhyncholitok, szin-tén átkalcitosodott triaxon Hexactinellida szivacsstűk és halfogak. A vékonycsiszolatokban *Globochaete*-átmetszetek is felismerhetők. A foraminifera együt-tes taxonómiai feldolgozásához az előkerült példá-nyokról pásztázó elektronmikroszkópos felvételek készültek az ELTE Közöttani és Geokémiai Tanszé-kén, majd morfológiai csoportokba lettek sorolva. Az egyes genusok gyakorisága alapján készült el a paleoökológiai elemzés.

A vizsgált együttesre a viszonylag kis egyed-szám és diverzitás mellett rossz megtartás jellemző. Az aaleni–bajoci határon a fauna elszegényedik, a bajociban már kisebb diverzitás és csökkenő egyed-szám figyelhető meg. Az előkerült formák tág réteg-tani elterjedésűek, nem volt közöttük tipikus aaleni vagy bajoci korjelző fosszília. A leggyakoribb formák az összes vizsgált zónában a *Spirillinina* alrend képviselői, melyek egyes mintákban akár 90%-nál nagyobb gyakoriságban fordultak elő. A *Lagenina* alrenden belül a legnagyobb arányban a *Lenticulina*-félék jelentek meg, szintén gyakoriak a *Dentalina* és a *Nodosaria* genusok fajai. Említést érdemel a *Vaginulina*, az *Eoguttulina*, a *Ramulina* és a *Bullopore* nemzetségek legalább 10%-os je-lenléte néhány mintában. A *Paalzowella*-félék az aaleni részen a gyakori formák közé tartoznak, a bajociban viszont már alárendeltek. Az aggluti-nált foraminiferák ritkák, a porcelánvázúak pedig hiányoznak. A felső-aaleni rétegekből készült csi-

szolatokban fedezhető fel kevés protoglobigerinid forma.

A vizsgált fauna paleoökológiai értékelése és a mikrofácies vizsgálata alapján az üledékképződési környezet a pelágikumban, a felső batiális övben lehetett, ahol a vas-oxidáló mikrobiális gyepe által fedett aljzaton élhetett a *Spirillina*-dominált bentosz együttes. A környezet a Concavum zónától az Ovale zónáig fokozatosan mélyebbé vált, így a kalcitvázú bentosz részben, az aragonitvázú plankton formák pedig teljesen visszaoldódhattak.

A vizsgált szelvény bositrás-radiolariás mikrofácies és *Spirillina*-többségű faunája, valamint a protoglobigerinidák hiánya a bajoci rétegekből a szicíliai Ragusa fúrásanyagával mutat hasonlóságot. A portugáliai Cabo Mondego bajoci GSSP döntően agyagmárga alkotta szelvényével összehasonlítva megállapítható, hogy alapvetően ugyanazok a csoportok fordulnak elő mindkét lelőhelyen. A fő különbség az egyes faunaelemek arányában mutatkozik meg. A portugál szelvényben a *Lenticulina*-félék dominánsak és közöttük olyan jellegzetes díszítésű, zónajelző formák jelennek meg, melyek előfordulnak Szicíliában is, de a bakonycsérnyei faunából hiányoznak.

A bakonycsérnyei rétegek foraminifera és mikrofácies vizsgálata szolgáltatta ez idáig a leg-részletesebb ismereteket a Tethys medencéjének pelágikus aaleni–alsó-bajoci bentosz mikrofauna együtteseiről.

Köszönet a kutatás támogatásáért a Hantken Miksa Alapítványnak.